

Цифровізація як організаційно-економічний інструмент модернізації інституційного середовища інноваційної діяльності в регіоні

Кишакевич Богдан Юрійович¹, Зварич Богдан Ярославович²

Опубліковано	Секція	УДК
30.09.2025	Економіка	37.091.3

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17281543>

Анотація. У статті досліджено цифровізацію як організаційно-економічний інструмент модернізації інституційного середовища інноваційної діяльності в регіоні. Показано, що сучасний етап розвитку економіки характеризується швидким поширенням цифрових технологій, які стають ключовим чинником трансформації суспільних і господарських систем. Обґрунтовано, що цифровізація безпосередньо впливає на ефективність взаємодії між державою, бізнесом та наукою. Вона розглядається як багатовимірний процес, що охоплює організаційні, економічні, соціальні та культурні аспекти інноваційної діяльності. Акцентовано увагу на зниженні транзакційних витрат, прозорості регулювання та спрощенні адміністративних процедур. Встановлено, що цифрові сервіси створюють передумови для розвитку стартапів, венчурного підприємництва та фінансових інновацій. Розкрито роль інноваційних хабів, технопарків та регуляторних «пісочниць» у формуванні регіональних інноваційних екосистем.

Ключові слова: цифровізація, інституційне середовище, інноваційна діяльність, організаційно-економічний інструмент, регіональний розвиток, інноваційні хаби, публічні цифрові послуги.

Digitalization as an organizational and economic tool for modernization of the institutional environment of innovative activity in the region

Annotation. The article examines digitalization as an organizational and economic tool for the modernization of the institutional environment of innovative activity in the region. It is shown that the current stage of economic development is characterized by the rapid spread of digital technologies, which have become a key factor in the transformation of social and economic systems. It is substantiated that digitalization directly influences the effectiveness of interaction between the state, business, science, and civil society. It is considered as a multidimensional process encompassing organizational, economic and cultural aspects of innovation activity. The study emphasizes the reduction of transaction costs, the transparency of regulation, the simplification of administrative procedures, and the improvement of access

¹ доктор економічних наук, професор, професор, кафедра зовнішньоекономічної діяльності, НУ «Львівська політехніка», ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5721-8543>

² аспірант, Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана Франка, ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-9444-0257>

to resources. It has been established that digital services create prerequisites for the development of start-ups, venture entrepreneurship, and financial innovations. The role of innovation hubs, technology parks in the formation of regional innovation ecosystems is highlighted. It is substantiated that the use of big data, artificial intelligence, and blockchain provides a qualitatively new level of managerial decision-making. The article explores the international experience of digitalization in the EU, USA, Japan where digital strategies have proven their effectiveness in ensuring the competitiveness of economies. It is shown that Ukraine possesses significant human potential in the IT sector, which can be utilized to accelerate digital transformation. The prospects of integrating municipal services into a unified digital space and the necessity of developing digital inclusion are outlined. It is argued that digitalization can become the foundation of e-democracy and the strengthening of public trust in institutions. The authors state that regional digitalization will promote investment attraction, enhance competitiveness, and increase innovation activity. The article concludes that digitalization is not only a technological phenomenon but also a comprehensive organizational and economic tool for the modernization of the institutional environment.

Keywords: digitalization, institutional environment, innovative activity, organizational and economic tool, regional development, innovation hubs, public digital services.

Вступ

Сучасний етап розвитку економіки характеризується швидким поширенням цифрових технологій, які змінюють структуру виробництва, управління та суспільних відносин. Цифровізація стає ключовим фактором модернізації інституційного середовища, що визначає умови та можливості інноваційної діяльності. Вона впливає на ефективність взаємодії між державою, бізнесом, наукою та громадянським суспільством. У глобальному масштабі цифрові інструменти визначають конкурентоспроможність країн та їхню здатність інтегруватися у світовий інноваційний простір. Для України актуальність теми зумовлена необхідністю прискореної модернізації економіки та інтеграції в європейський цифровий ринок.

Недостатній рівень інституційної підтримки інноваційного розвитку часто обмежує потенціал вітчизняних підприємств і наукових установ. Цифровізація виступає засобом подолання адміністративних бар'єрів та зменшення транзакційних витрат. Вона дозволяє створювати прозорі механізми регулювання, забезпечувати швидкий доступ до ресурсів і розширювати можливості для стартапів. У контексті регіонального розвитку цифрові технології стають каталізатором формування інноваційних хабів та технопарків. Це дає змогу посилити конкурентоспроможність регіональних економік і залучати інвестиції.

Актуальність теми зростає й у зв'язку з потребою забезпечення цифрової інклюзії, адже нерівний доступ до технологій створює соціальні ризики. Масштабування ініціатив на зразок «Дії» на регіональний рівень є необхідним кроком для розбудови сучасної цифрової держави. Цифровізація сприяє не лише економічній ефективності, а й розвитку електронної демократії та підвищенню довіри до інституцій. Вона формує нову модель інституційного середовища, де ключову роль відіграють знання, інформація та інновації. В умовах воєнних викликів і відновлення країни цифрові технології здатні стати основою для швидкої реконструкції управлінських та економічних систем.

Таким чином, дослідження цифровізації як організаційно-економічного інструменту модернізації інституційного середовища інноваційної діяльності є своєчасним і важливим. Воно має значний науковий і практичний потенціал для формування ефективної державної політики, підвищення інноваційної активності та створення умов для сталого розвитку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам аналізу цифровізації як організаційно-економічного інструменту інноваційної діяльності присвячено чимало

наукових досліджень, серед яких слід згадати роботи Амеліної Н. К., Комчатних О. В. [1], Васильців Т.Г. [2], Войтович Л., Федик М. [3], Кишакевича Б.Ю. [4], [5], Кльоби Р. [6], Ніжейко К. [7] та інших. У наукових дослідженнях останніх років питання цифровізації найчастіше розглядаються крізь призму загальнодержавних стратегій цифрової трансформації та технологічних аспектів упровадження електронних сервісів. Значна увага зосереджується на аналізі електронного урядування, розвитку платформи «Дія», а також на вивченні міжнародних практик цифрової економіки. Водночас питання регіонального виміру цифровізації та її ролі як організаційно-економічного інструменту модернізації інституційного середовища інноваційної діяльності досліджені недостатньо. Саме регіональні інноваційні екосистеми потребують комплексного підходу до цифровізації, адже вони є базою для розвитку стартапів, залучення інвестицій, формування людського капіталу та підвищення конкурентоспроможності економіки на місцевому рівні. Тому сьогодні особливо важливо приділити більше уваги інституційному забезпеченню цифрових трансформацій у регіонах, механізмам інтеграції муніципальних послуг у єдиний цифровий простір, а також інструментам підтримки регіональних інноваційних хабів і кластерів.

Мета статті – обґрунтувати теоретико-методологічні засади цифровізації як організаційно-економічного інструменту модернізації інституційного середовища інноваційної діяльності, проаналізувати міжнародний досвід упровадження цифрових технологій, оцінити вітчизняні практики та визначити перспективи їх масштабування на регіональному рівні з метою формування ефективних механізмів підтримки інноваційного розвитку України.

Результати

Цифровізація є фундаментальним чинником трансформації сучасних економічних систем, зокрема інноваційного середовища. Вона визначається як процес упровадження цифрових технологій у всі сфери діяльності суспільства, що суттєво впливає на створення, поширення й комерціалізацію інновацій. Теоретично цифровізація спирається на ідеї інформаційної економіки, де дані та знання стають ключовими виробничими ресурсами. Методологічною основою виступає концепція четвертої промислової революції, яка інтегрує штучний інтелект, блокчейн, великі дані та інтернет речей. Інноваційне середовище, у свою чергу, розглядається як сукупність інституцій, правил та акторів, що формують умови для розвитку новацій.

Цифровізація у цьому контексті виконує роль організаційно-економічного інструменту, який забезпечує модернізацію інституційної основи інноваційної діяльності. Вона знижує транзакційні витрати, спрощує процедури взаємодії та підвищує прозорість економічних процесів. З теоретичної точки зору, цифровізація узгоджується з підходами інституційної економіки, яка підкреслює значення правил і норм у функціонуванні інноваційної системи. Методологічно її можна розглядати через призму мережових теорій, що пояснюють роль цифрових платформ у поєднанні різних акторів. Цифровізація також корелює з концепцією відкритих інновацій, адже сприяє інтеграції зовнішніх знань у внутрішні бізнес-процеси.

У межах інноваційного середовища особливого значення набуває модель «трикутної спіралі» (triple helix), яка описує взаємодію науки, бізнесу та влади. У цифрову епоху вона трансформується в модель «четвертої спіралі» (quadruple helix), де активну роль відіграє суспільство. Це розширює можливості для спільної генерації та використання знань. Цифрові інструменти дозволяють створювати інноваційні кластери, хаби та регуляторні «пісочниці». Вони забезпечують більш ефективне середовище для тестування та масштабування нових ідей.

Методологічні підходи до цифровізації інноваційного середовища включають принципи відкритості, мережовості, інклюзивності та гнучкості. Важливим є й орієнтир

на стале зростання, де цифрові технології сприяють розвитку «зеленої» економіки. Цифровізація також передбачає використання методів аналізу даних для прийняття управлінських рішень. Це змінює логіку інституційної модернізації, роблячи її більш адаптивною. Серед ключових методологічних засад – забезпечення синергії між державними програмами, приватними інвестиціями та суспільними ініціативами [3].

Теоретичні дослідження доводять, що цифровізація підвищує рівень конкурентоспроможності інноваційних систем. Вона забезпечує швидший обіг знань та їх комерціалізацію. Методологічно важливим є підхід до цифровізації як до безперервного процесу, а не разової модернізації. Це означає потребу в постійній адаптації інституцій до нових технологічних змін. Таким чином, цифровізація є багатомірним явищем, яке охоплює організаційні, економічні, соціальні та культурні аспекти інноваційного розвитку.

Цифровізація сьогодні розглядається не лише як технологічний процес, а й як стратегічний організаційно-економічний інструмент, що впливає на розвиток суспільства та економіки. Вона змінює підходи до управління, комунікацій і координації між основними суб'єктами інноваційного середовища. Її організаційно-економічна сутність полягає у здатності оптимізувати використання ресурсів, знижувати транзакційні витрати та підвищувати результативність бізнес-процесів [2]. Використання цифрових платформ забезпечує швидкий і прозорий обмін інформацією між державою, бізнесом, наукою та громадянським суспільством. Це дозволяє формувати нову якість інституційних відносин і створювати сприятливе середовище для інноваційної діяльності.

Цифровізація як інструмент модернізації проявляється у розвитку електронного урядування, що спрощує адміністративні процедури для підприємств та інноваторів. Вона сприяє зменшенню бюрократії та посиленню довіри до державних інституцій. Використання великих даних та аналітичних інструментів дозволяє ухвалювати ефективніші управлінські рішення. Це забезпечує підвищення продуктивності та швидкість реакції на виклики ринку. Цифрові технології також стають підґрунтям для створення нових бізнес-моделей у сфері економіки знань.

Важливою складовою цифровізації є підтримка розвитку стартапів, венчурного підприємництва та фінансових інновацій. Краудфандингові платформи, електронні платежі й фінтех-рішення розширюють доступ до фінансових ресурсів. Водночас цифровізація стимулює розвиток регуляторних «пісочниць», у межах яких можна тестувати інноваційні продукти. Це формує безпечне й прогнозоване інституційне середовище. Регіональний вимір цифровізації найбільш яскраво проявляється у формуванні інноваційних хабів та технопарків, які стають центрами концентрації знань, технологій і ресурсів. Вони забезпечують платформу для взаємодії бізнесу, університетів, наукових установ та органів влади у цифровому середовищі. Завдяки цифровим технологіям хаби й технопарки створюють умови для швидкого тестування та масштабування інноваційних рішень. Вони також сприяють залученню інвестицій і підвищенню конкурентоспроможності регіональних економік. У результаті такі інфраструктурні осередки стають важливими драйверами регіонального розвитку та інтеграції у глобальні інноваційні мережі [5].

Такі інфраструктурні осередки поєднують ресурси науки, бізнесу й влади у цифровому форматі співпраці. Вони сприяють підвищенню конкурентоспроможності регіональних економік. Цифровізація допомагає залучати інвестиції та інтегрувати регіони у глобальні інноваційні мережі. Вона також виконує важливу соціальну функцію, забезпечуючи рівний доступ до знань і ресурсів для різних груп населення. Це створює умови для інклюзивного розвитку.

Організаційно-економічний ефект цифровізації проявляється у зростанні продуктивності праці, підвищенні прозорості економічних процесів і формуванні нової

якості управління. Вона поєднує економічні стимули з інституційними реформами та соціальними інноваціями. Цифровізація є не просто модернізацією технологічної бази, а комплексним інструментом розвитку інноваційної економіки. Вона дозволяє підвищити стійкість регіональних систем до викликів глобалізації. У результаті цифровізація формує новий організаційно-економічний простір, де ключову роль відіграють знання, інформація та інновації. У таблиці 1 систематизовано основні функції, інструменти та результати цифровізації.

Таблиця 1

**Цифровізація як організаційно-економічний інструмент модернізації
інституційного середовища**

Напрямок дії цифровізації	Організаційно-економічні інструменти	Очікувані результати
Адміністративне середовище	Електронне урядування, цифрові сервіси, автоматизація процедур	Зниження бюрократії, прозорість регулювання, швидкий доступ до послуг
Фінансово-економічна сфера	Е-платежі, фінтех-рішення, краудфандингові та венчурні платформи	Розширення доступу до капіталу, підтримка стартапів, фінансова інклюзія
Інноваційна інфраструктура	Інноваційні хаби, технопарки, регуляторні «пісочниці»	Створення безпечного середовища для тестування новацій, стимулювання співпраці
Управління та аналітика	Big Data, штучний інтелект, блокчейн, хмарні сервіси	Підвищення якості управлінських рішень, ефективне використання ресурсів
Соціальний вимір	Онлайн-освіта, цифрові комунікаційні платформи	Рівний доступ до знань, розвиток людського капіталу, соціальна інклюзія
Регіональний розвиток	Цифрові інноваційні кластери, електронні інвестиційні сервіси	Підвищення конкурентоспроможності регіонів, інтеграція у глобальні ринки

Міжнародний досвід цифровізації інноваційного середовища демонструє, що ця стратегія є одним із головних факторів конкурентоспроможності економік. Європейський Союз ще з початку 2000-х років впроваджує політику розвитку єдиного цифрового ринку, що стало ключовим каталізатором інноваційного зростання. Програми Horizon Europe та Digital Europe спрямовані на підтримку стартапів, цифрових платформ і досліджень у сфері новітніх технологій. У Німеччині стратегія «Індустрія 4.0» стала прикладом інтеграції цифрових технологій у промисловість, що забезпечило лідерство країни в інноваційних процесах. Франція активно підтримує розвиток штучного інтелекту, формуючи державні фонди для фінансування досліджень і комерціалізації інновацій [8].

Скандинавські країни відомі високим рівнем цифрової інклюзії, адже їхні моделі побудовані на відкритості даних і доступності цифрових сервісів для населення. Естонія є світовим лідером у сфері електронного урядування, забезпечивши громадянам і бізнесу цифрові сервіси майже у всіх адміністративних процесах. США демонструють інший підхід, орієнтований на ринкові механізми та венчурні інвестиції, що сприяло появі глобальних техногігантів. Китай активно інвестує у розвиток цифрових інфраструктур, таких як 5G, хмарні обчислення та платформи електронної комерції.

Японія поєднує цифровізацію з концепцією «Суспільство 5.0», де технології служать не лише економічним, а й соціальним цілям.

У міжнародному контексті цифровізація сприймається не лише як інструмент економічного зростання, а й як основа для модернізації інституційного середовища. Ключовими її ефектами є прозорість, зменшення корупційних ризиків, доступність сервісів і розширення можливостей для інноваційних підприємств. Досвід розвинених країн показує, що важливою умовою успіху є синергія державної політики, приватних інвестицій та освітньо-наукових ініціатив. Приклади міжнародних практик свідчать, що цифровізація сприяє формуванню інноваційних екосистем, які діють на основі моделі «четвертної спіралі». Це дозволяє поєднати ресурси держави, бізнесу, науки та громадянського суспільства.

Використання big data дозволяє аналізувати великі масиви інформації та виявляти закономірності, які неможливо побачити традиційними методами. Штучний інтелект забезпечує автоматизацію процесів прийняття рішень і підвищує їхню точність завдяки алгоритмам прогнозування та машинного навчання. Блокчейн гарантує прозорість, безпеку та незмінність даних, що особливо важливо для фінансових і адміністративних операцій. У комплексі ці технології дозволяють створювати ефективніші моделі управління як на державному, так і на корпоративному рівні. Вони відкривають можливість для формування нової якості управлінських рішень, орієнтованих на швидкість, достовірність та довіру.

Для України міжнародний досвід є надзвичайно цінним орієнтиром у процесі формування власної цифрової стратегії. Останні роки засвідчили активний розвиток платформи «Дія», яка стала символом цифрової держави. Вона забезпечила доступ громадян та бізнесу до електронних послуг, спростивши адміністративні бар'єри. Українські регіони почали створювати цифрові інноваційні хаби, що сприяє розвитку локальних екосистем. Водночас існує проблема нерівномірного доступу до цифрових технологій між великими містами та сільськими територіями. Це вимагає додаткових державних програм для розбудови цифрової інфраструктури.

Україна має значний людський капітал, зокрема у сфері ІТ, що створює конкурентну перевагу в глобальній інноваційній економіці. Перспективним є розвиток стартапів, які орієнтуються на глобальні ринки, але потребують державної підтримки та сприятливого регуляторного середовища. Для цього необхідно запровадити регуляторні «пісочниці», які дозволять тестувати нові технології без ризику правових обмежень. Важливо також створювати стимули для залучення венчурного капіталу та міжнародних інвесторів. Інтеграція у програми ЄС, зокрема Horizon Europe, відкриває широкі можливості для українських науковців і підприємців [7].

Перспективи цифровізації в Україні значною мірою залежать від подолання інституційних бар'єрів. Необхідним є забезпечення прозорості регулювання та захисту прав інтелектуальної власності. Важливу роль відіграватиме розвиток цифрової освіти, що дозволить готувати нове покоління фахівців для інноваційної економіки [4]. Особливу увагу слід приділяти підвищенню цифрової грамотності населення, адже це є основою соціальної інклюзії. Перспективним напрямом є розвиток електронної демократії, що підвищить довіру до державних інституцій. Цифровізація також здатна посилити інтеграційні процеси України у європейський простір.

Загалом міжнародний досвід свідчить, що цифровізація може стати ключовим драйвером модернізації інституційного середовища. Для України це не лише можливість наслідувати кращі практики, а й шанс створити власну унікальну модель цифрової трансформації. Вона повинна базуватися на поєднанні державних стратегій, приватних інновацій та активної участі суспільства. Українські перспективи цифровізації залежать від здатності ефективно використати внутрішні ресурси й інтегруватися у глобальні технологічні процеси. Це дасть змогу створити сучасну інноваційну економіку, яка стане

основою сталого розвитку. У таблиці 2 показано ключові міжнародні практики цифровізації та можливості їх застосування в Україні.

Таблиця 2

Міжнародний досвід цифровізації та перспективи адаптації в Україні

Країна / Region	Ключові практики цифровізації	Перспективи адаптації в Україні
ЄС (Digital Europe, Horizon Europe)	Єдиний цифровий ринок, фінансування стартапів, інноваційні платформи	Участь у європейських програмах, інтеграція у спільні дослідження, залучення грантів
Німеччина («Індустрія 4.0»)	Інтеграція IoT, AI та автоматизації у виробництво	Використання індустріальних цифрових технологій для модернізації промисловості
Франція	Державні фонди підтримки AI та інновацій	Створення аналогічних фондів в Україні для фінансування високотехнологічних стартапів
Скандинавські країни	Відкриті дані, цифрова інклюзія, електронні сервіси для населення	Розвиток «цифрової інклюзії» в регіонах, подолання цифрової нерівності між містом і селом
Естонія	Повний спектр електронного урядування та ID-картки	Масштабування досвіду «Дії» на всі регіони та повна інтеграція цифрових документів
США	Ринково-орієнтовані венчурні інвестиції, стартап-кластери	Створення сприятливих умов для венчурного капіталу та розвитку інноваційних хабів
Китай	Масові інвестиції у 5G, хмарні обчислення та e-commerce	Розбудова цифрової інфраструктури й підтримка електронної комерції на національному рівні
Японія (Суспільство 5.0)	Використання цифровізації для соціальних цілей та демографічних викликів	Застосування технологій для соціальної інклюзії, е-освіти та охорони здоров'я

Вітчизняна ініціатива «Дія» стала символом цифрової трансформації державного управління в Україні та яскравим прикладом модернізації інституційного середовища. Вона об'єднує десятки державних сервісів, які надають громадянам можливість отримувати послуги онлайн без відвідування установ, що значно спрощує адміністративні процедури. Завдяки «Дії» українці можуть оформлювати документи, реєструвати бізнес, сплачувати податки, отримувати соціальні виплати та користуватися цифровими документами, які вже мають юридичну силу. Це зменшує рівень бюрократії, скорочує часові витрати громадян і бізнесу та підвищує довіру до державних інституцій. Цифровізація публічних послуг також знижує корупційні ризики, оскільки зникає потреба у безпосередньому контакті з чиновниками.

Таблиця 3 демонструє ключові відмінності між українською платформою «Дія» та аналогічними цифровими сервісами в країнах ЄС. Вона дозволяє підкреслити унікальність українського підходу до цифровізації та його переваги в контексті швидкості впровадження, інтеграції послуг і доступності для громадян.

Таблиця 3

Порівняльна характеристика платформи «Дія» та аналогічних цифрових сервісів у країнах ЄС

Критерій	«Дія»	ЄС: аналоги (наприклад, Estonia e-Government, France Service-Public.fr, Germany BundOnline)
Єдина платформа	Об'єднує десятки послуг в одному застосунку та вебпорталі («one-stop-shop»)	У більшості країн послуги розподілені між різними порталами, інтеграція не завжди повна
Цифрові документи	Цифрові паспорти, водійські права, студентський квиток мають юридичну силу на рівні з паперовими	У більшості країн ЄС цифрові документи – лише додаток до паперових, повна рівність трапляється рідко (виняток – Естонія)
Мобільний застосунок	Повноцінний мобільний додаток із юридично значимими документами	У країнах ЄС часто переважає вебпортал; мобільні додатки мають обмежений функціонал
Швидкість впровадження	Масове розгортання протягом кількох років (2020–2024)	Цифровізація розвивалася поступово, часто десятиліттями
Антикорупційний ефект	Мінімізація контакту з чиновниками, прозорі процедури	Також є важливим напрямом, але менше підкреслюється як окремий результат
Доступність для громадян	Широкий доступ через смартфон, навіть у віддалених регіонах	В ЄС залежить від рівня розвитку інфраструктури; у деяких країнах є бар'єри для малих міст і сіл
Міжнародний імідж	«Дія» стала брендом «Digital Ukraine» і позиціонується як унікальна модель цифрової держави	Країни ЄС мають власні системи, але вони менш активно просуваються на міжнародному рівні
Фокус на е-демократії	Інтеграція інструментів участі громадян (петиції, опитування, прозорість даних)	У ЄС е-демократія здебільшого реалізується окремими платформами, а не інтегрована в один застосунок

Разом із цим «Дія» формує нову культуру взаємодії між державою і громадянами, засновану на прозорості та швидкості процесів. Водночас нинішній розвиток платформи має здебільшого загальнонаціональний характер, тоді як на регіональному рівні доступ до цифрових сервісів залишається нерівномірним. У багатьох громадах існують проблеми з цифровою інфраструктурою, слабким інтернет-покриттям та низьким рівнем цифрової грамотності населення. Це створює ризик цифрової нерівності, коли частина громадян не може скористатися перевагами нових сервісів. Тому масштабування «Дії» на регіональний рівень стає стратегічно важливим завданням для державної політики. Йдеться про необхідність створення регіональних офісів цифрової трансформації, здатних адаптувати державні сервіси до місцевих потреб. Важливим напрямом є інтеграція муніципальних послуг у платформу, що дозволить мешканцям громад отримувати повний спектр як державних, так і місцевих сервісів. Такий підхід сприятиме розвитку електронної демократії на місцях через онлайн-петиції,

опитування та голосування. Крім того, цифровізація на регіональному рівні здатна підвищити ефективність управління комунальною сферою, бюджетними процесами та місцевими проєктами. У результаті масштабування ініціативи «Дія» стане не лише кроком до покращення якості життя громадян, а й фактором підвищення конкурентоспроможності регіонів та зміцнення їх інноваційного потенціалу.

Таким чином, цифровізацію можна розглядати як організаційно-економічний інструмент модернізації інституційного середовища інноваційної діяльності, оскільки вона безпосередньо змінює механізми взаємодії між державою, бізнесом, наукою та суспільством. Вона знижує транзакційні витрати та підвищує прозорість процедур, що створює сприятливі умови для розвитку підприємництва й інновацій. Цифрові сервіси дозволяють спростити адміністративні бар'єри та прискорити доступ до ресурсів, фінансування й інформації. Використання big data, штучного інтелекту та блокчейну забезпечує якісно новий рівень управлінських рішень. Цифрові платформи формують простір для ефективної співпраці різних стейкхолдерів в інноваційних екосистемах. Важливо, що цифровізація сприяє розвитку стартапів, венчурного підприємництва та інноваційної інфраструктури, зокрема технопарків і хабів. Вона виконує і соціальну функцію, забезпечуючи рівний доступ до знань та інклюзивність інноваційних процесів. На регіональному рівні цифрові технології підвищують конкурентоспроможність економіки та стимулюють залучення інвестицій. Таким чином, цифровізація не обмежується технологічним аспектом, а охоплює організаційні, економічні та соціальні складові. Це робить її потужним інструментом модернізації інституційного середовища інноваційної діяльності.

Висновки

Цифровізація виступає не лише технологічним процесом, а й стратегічним організаційно-економічним інструментом, що модернізує інституційне середовище інноваційної діяльності. Вона сприяє зниженню транзакційних витрат, підвищенню прозорості управління, формуванню нових бізнес-моделей та створенню сприятливих умов для розвитку стартапів і підприємництва. У регіональному вимірі цифровізація забезпечує створення інноваційних хабів, технопарків і кластерів, що інтегрують регіональні економіки у глобальні інноваційні мережі. Міжнародний досвід ЄС, США, Китаю, Японії та інших країн переконливо демонструє, що цифрові стратегії є визначальним фактором конкурентоспроможності економік і модернізації інституційного середовища. Для України цифровізація відкриває широкі можливості для швидкого оновлення економіки, посилення інноваційної активності та інтеграції в європейський і світовий простір. Успішна реалізація цифрових трансформацій вимагає синергії державної політики, приватних інвестицій, науково-освітніх середовищ та громадянського суспільства. Платформа «Дія» вже стала позитивним прикладом цифрової трансформації державних сервісів, однак для максимізації її ефекту необхідне масштабування на регіональний рівень із включенням муніципальних послуг. Ключовими завданнями в цьому процесі є розвиток цифрової інфраструктури, подолання цифрової нерівності, підвищення цифрової грамотності населення та належний захист прав інтелектуальної власності. В умовах воєнних викликів і майбутнього відновлення країни цифровізація може стати базовим інструментом швидкої реконструкції управлінських та економічних систем, формування сучасної інноваційної економіки та забезпечення сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Амеліна, Н. К., Комчатних, О. В., Левіщенко, О. С., Редько, Н. О., & Жижома, М. К. (2025). Цифрова трансформація регіональної економіки: теоретико-методологічні

- засади, потенціал і стратегічні вектори розвитку. Здобутки економіки: перспективи та інновації, (20). <https://doi.org/10.5281/zenodo.16743081>
2. Васильців, Т. Г., & Виговський, О. В. (2021). Інституційні засади інноваційного розвитку регіонів України. Економіка та держава, 7, 4–9.
 3. Войтович, Л., & Федик, М. (2024). Стратегія повоєнного відновлення економіки України в умовах євроінтеграції. Економіка та суспільство, (65). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-112>
 4. Кишакевич, Б. Ю., Демедюк, Б. Т., & Сисюк, В. І. (2024). Цифровізація малого та середнього бізнесу: виклики та перспективи. Інвестиції: практика та досвід, (2). <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.2.82>
 5. Кишакевич, Б. Ю., & Мажаров, Д. В. (2017). Перспективи розвитку регіональних банків в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство», 14(1), 127–132.
 6. Кльоба, Р. (2025). Напрями вдосконалення організаційно-економічного механізму смарт-спеціалізації розвитку регіонів України. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 4(63), 343–355. <https://doi.org/10.55643/fcaptr.4.63.2025.4816>
 7. Ніжейко, К., & Залевський, М. (2025). Роль цифровізації в стратегії відновлення економіки України. *Сталий розвиток економіки*, 2(53), 384–390. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-53>
 8. European Union. (2023). Horizon Europe – The EU research and innovation framework programme.